

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)
מרכז המידע למודיעין ולטרור

חדשות העימות הישראלית פלסטינית

(14-30 נובמבר, 2006)

...ופריסת כוחות ביטחון פלסטינים במוקדי שיגור הרקטות

כוחות הביטחון הפלסטינים נפרסו ברצועה בעקבות ההבנה על הפסקת האש. מידת יכולתם ונכונותם להתעמת עם ארגוני המחבלים מוטלת בספק (טלוויזית אלערביה, 26 בנובמבר)

יציאת צה"ל מרצועת עזה....

בעקבות ההבנה על הפסקת האש הוציא צה"ל כוחותיו מעזה. בצילום: טנקים ישראליים ערוכים באזור קבוץ מפלסים לאחר היציאה (רויטרס, 27 בנובמבר, צילום: אליענה אפונטה)

תוכן העניינים

עיקרי תמונת המצב

הפסקת אש ברצועה

ארועים בולטים בשטח

נתונים סטטיסטיים

הזירה הפנים-פלסטינית

עיקרי תמונת המצב

- במוקד האירועים עומדת הבנה בלתי כתובה להפסקת אש ברצועת עזה. ההבנה הושגה בשיחת טלפון בין יו"ר הרשות אבו מאזן לבין ראש ממשלת ישראל אהוד אולמרט והיא נכנסה לתוקף החל מה-26 בנובמבר. על פי ההבנה אמורים היו הפלסטינים להפסיק את ירי רקטות ה"קסאם" ושאר סוגי הפיגועים מרצועת עזה וצה"ל אמור היה לפנות כוחותיו מהרצועה ולנצור אישיו.
- למרות ההבנה על הפסקת אש המשיכו הפלסטינים "לטפף" ירי רקטות לעבר שדרות ויישובי הנגב המערבי. צה"ל, לעומת זאת, פינה את כוחותיו מהרצועה והוא נקט עד כה במדיניות של איפוק וריסון שהתבטאה בהעדר תגובה על ירי הרקטות.
- במישור המדיני העביר ראש ממשלת ישראל מסר פייסני לפלסטינים בנואם בעת טקס האזכרה לדוד בן גוריון (27 בנובמבר) הוא קרא לפלסטינים ליישם את מפת הדרכים ולפתוח בדיאלוג עם ישראל שיוביל למדינה פלסטינית ברת קיימא עם גבולות מוגדרים, בהבהירו כי ישראל תהייה מוכנה לסגת משטחים, לשחרר אסירים פלסטינים רבים ולסייע בשיקום הכלכלי של שטחי הרשות. אבו מאזן הגיב בחיוב על דברי אולמרט, הגדרם כ"יוזמה חיובית" והביע נכונות לדון בפרטיה עם הצד הישראלי. דוברי החמא"ס, לעומת זאת, שללו אפשרות הכרה בקיומה של ישראל ואיימו בפרוץ אינתפאדה שלישית תוך שנה אם לא יענו דרישותיהם.

הפסקת אש ברצועת עזה (תמונת מצב ראשונית).

■ במגעים שהתקיימו בין ראש ממשלת ישראל אהוד אולמרט לבין יו"ר "הרשות הפלסטינית" אבו מאזן, ובין אבו מאזן לבין ראש הממשלה אסמאעיל הניה וארגוני הטרור השונים, הושגה הבנה בלתי כתובה על הפסקת אש ברצועת עזה. ההבנה נכנסה לתוקפה ב-26 בנובמבר 2006 שעה 06.00¹.

■ ההבנה הושגה בשיחת טלפון, שיזם אבו מאזן לראש הממשלה אהוד אולמרט בליל ה-25 בנובמבר. בשיתה ביניהם הודיע אבו מאזן כי הוא הגיע להסכמה עם כל הארגונים הפלסטינים על הפסקת אש (Cease fire) כוללת ברצועת עזה שתכלול, לדבריו, הפסקת ירי רקטות, פגועי התאבדות וחפירת מנהרות. אבו מאזן ביקש כי צה"ל מצידו יפסיק את הירי ויוציא כוחותיו מהרצועה. השניים סיכמו להמשיך ולהדבר על הפסקת הפעילות האלימה ביהודה ושומרון.

■ בעקבות השיחה קיים ראש הממשלה התייעצויות עם שר הביטחון והרמטכ"ל ובמהלכן הוחלט להיענות לבקשת אבו מאזן ולהוציא את כוחות צה"ל מהרצועה. הכוחות הוצאו מהרצועה ב-26 בנובמבר לפנות בוקר וצה"ל מקפיד מאז לנצור את נשקו למרות שירי רקטות ה"קסאם" עדיין נמשך (ראו להלן).

¹ אחד המונחים הערביים לציון "הפסקת אש" הינו "הדנה". אולם הפלסטינים מעדיפים שלא להשתמש בו משום שזהו מונח אסלאמי, הבא לבטא הסכם כתוב, לתקופת זמן מוגדרת, בעל הגדרה משפטית ברורה ומחייבת. לפיכך מעדיפים ארגוני הטרור הפלסטינים לתאר את ההבנה שהושגה בין אולמרט לאבו מאזן כ"הרגעה" ("תהדאה") מונח חילוני שאינו בעל מעמד משפטי מחייב ואינו בא לבטא בהכרח הפסקה מוחלטת של מעשי האלימות. גם הפסקת האש עליה הוסכם עם אבו מאזן במרץ 2005 נקראה "הרגעה" והוא אכן הביאה להפחתה זמנית בהיקף הפיגועים עד סוף 2005 אך לא להפסקתם המוחלטת. זאת, בעיקר משום שארגוני הטרור ובמרכזם הג'האד האסלאמי בפלסטין חתרו לטרפד את "ההרגעה" באמצעות פיגועי טרור קטלניים.

פרשנות החמא"ס ושאר ארגוני הטרור להפסקת האש

■ מלכתחילה העניקו החמא"ס וארגוני הטרור האחרים פרשנות משלהם להפסקת האש, שאינה תואמת את מאפייני הפסקת האש כפי שהוצגו ע"י אבו מאזן. פרשנותם **מצמצמת** את משמעות הפסקת האש להימנעות מירי רקטות "קסאם" (שגם היא אינה ממומשת במלואה) **ובו בזמן** הם **תובעים להטיל מגבלות חד-צדדיות על פעולות הסיכול והמנע של צה"ל ביהודה ושומרון** [ללא התחייבות מצידם להימנע מפיגועי טרור ביהודה ושומרון].

■ פרשנות שונה זאת מצאה ביטוייה בדברי ראש ממשלת החמא"ס ודובר הממשלה:-

✿ **ראש הממשלה אסמאעיל הניה הצהיר כי הארגונים הסכימו להפסיק את ירי הרקטות וקרא לישראל בתמורה להפסיק את פעולותיה היזומות בגדה וברצועה** (סוכניות אי.פי ורויטרס, 24 ו-26 בנובמבר).

✿ **דובר ממשלת החמא"ס הודיע כי ראש הממשלה אסמאעיל הניה נפגש עם נציגי הארגונים וגילה נכונות מצידם להפסיק את ירי הרקטות מרצועת עזה** "אם תתחייב ישראל להפסיק תוקפנות מכל סוג שהוא...כולל התנקשויות, פלישות והריסות בתים" (סוכנות הידיעות הפלסטינית מעזה, 25 בנובמבר).

הקושי שבאכיפת הפסקת האש

■ בעקבות ההבנה על הפסקת אש נפרסו ב-26 בנובמבר כוחות ביטחון פלסטינים (הביטחון הלאומי והמשטרה) בצפון הרצועה ובדרומה והחלו לקיים סיורים בדרכים הראשיות. זאת בניסיון ולאכופך את הפסקת ירי הרקטות לעבר ישראל

כפי שהתחייב אבו מאזן. על פי גורמי ביטחון פלסטינים הגיע מספרם של אנשי כוחות הביטחון שנפרסו ל- 13,000.

פריסת כוחות הביטחון הפלסטינים לשמירה על קיום הפסקת האש (טלוויזיה אלערביה, 26 בנובמבר)

■ מידת יכולתם ונכונותם של כוחות הביטחון, הסרים למרותו של אבו מאזן לאכוף את ביצוע ההסכם מוטלת בספק רב. זאת בשל כשירותם המבצעית הנמוכה (יחסית לחמא"ס ושאר ארגוני המחבלים), המוטיבציה הנמוכה שלהם (כשברקע אי קבלת משכורות)² והעדר נכונות מצד ממשלת החמא"ס לכפות את הפסקת האש בכוח.

■ בהקשר לכך נשאל ח'אלד אבו הלאל, דובר משרד-הפנים הפלסטיני (הסר למרות ממשלת החמא"ס), האם הוא מכיר את ההוראה של אבו מאזן לעצור כל מי שינסה לשגר רקמות. הדובר השיב כי משרד הפנים לא העביר הוראות כאלה וכי עמדת הממשלה ומשרד הפנים ברורה: "משרד הפנים לא יתפקד כמשטרה נגד זרועות ההתנגדות [קרי, ארגוני המחבלים]. אנו מאמינים בשפת הדיאלוג..." (ראיון ל-CBB, 26 בנובמבר).

² מחאות מנגנוני הביטחון בשל העיכובים במשכורותיהם עדיין נמשכות.

הפרות ההסכם ע"י ארגוני הטרור הפלסטינים לעומת ריסון שמגלה צה"ל (נכון ל-30 בנובמבר)

■ בימים שחלפו מאז כניסת ההסכם לתוקפו המשיכו ארגוני המחבלים הפלסטינים ל"טפוף" ירי של רקטות "קסאם" לעבר שדרות ויישובי הנגב המערבי, הגם שבהיקף הירי חלה ירידה. המשך תופעה זאת, הטומנת בחובה פוטנציאל פגיעה באזרחים ישראלים, עלול לשים קץ להסכם הפסקת האש.

■ עיקרי הפרות עד כה (נכון ל-30 בנובמבר לפנות בוקר):

❁ **ב-26 בנובמבר** החל מהשעה 06:00 ועד השעה 10:30 ירו ארגוני המחבלים 6 רקטות; **ב-27 בנובמבר** אתר הצהריים נורו 2 רקטות מאזור בית חנון; **ב-28 בנובמבר** נורו שתי רקטות נוספות מצפון הרצועה. **ב-29 בנובמבר** שרר שקט. בשלושת הימים הראשונים שלאחר ההסכם נורו איפוא סה"כ 10 רקטות מהרצועה לעבר שדרות ויישובי הנגב המערבי. באירועים הללו לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. על האירועים נטלו אחריות פת"ח, הג'האד האסלאמי בפלסטין, חמא"ס וועדות ההתנגדות העממית, תוך שדוברי הארגונים קושרים בין הירי לבין פעילות הסיכול והמנע של צה"ל בגדה.

❁ ישראל מצידה נוהגת עד כה **במדיניות של איפוק וריסון** המתבטאת בהעדר תגובה של צה"ל על ירי הרקטות. אולם להערכתנו תוחלת הזמן של הריסון הצה"לי אינה בלתי מוגבלת ואם יימשך ירי רקטות ה"קסאם" יצטרך צה"ל להגיב על מנת להגן על ביטחון תושבי ישראל.

מסר פייסני לאבו מאזן מראש ממשלת ישראל והתגובות עליו

■ הפסקת האש שהושגה זכתה איפא מלכתחילה לפרשנויות שונות ולהסתייגויות מצד ארגוני הטרור, שלכל אחד מהם יש יכולת מבצעית (ולעיתים גם מוטיבציה) לנסות ולבצע פיגועים שיעמידו את הפסקת האש במבחן קשה. דומה כי שני הצדדים להבנה, ממשלת ישראל ואבו מאזן, מודעים למגבלותיה ושבריריותה אולם הם מצפים שהיא תיצור דינאמיקה, אשר תחזק ותעמיק את הפסקת האש.

■ צעד שנועד לעודד דינאמיקה שכזאת נעשה ע"י ראש הממשלה אהוד אולמרט, ששלח מסר פייסני לאבו מאזן ולפלסטינים בכלל. בנאום שנשא בשדה בוקר בטקס האזכרה לדוד בן גוריון (27 בנוב') הוא פנה בדבריו לפלסטינים וציין בין השאר:-

❁ "אם תוקם אצלכם ממשלה פלסטינית חדשה, שתהיה מחויבת לבצע את עקרונות הקוורטט, ממשלה שתיישם את מפת הדרכים ותביא לשחרורו של גלעד שליט- אציע לאבו-מאזן להיפגש מייד במטרה לנהל דיאלוג אמיתי, פתוח, כן ורציני בינינו לביניכם. במסגרת הדיאלוג, ובהתאם למפת הדרכים, תוכלו להקים מדינה פלסטינית עצמאית ברת קיימא, עם רציפות טריטוריאלית ביהודה ושומרון, מדינה שתיהנה מריבונות מלאה עם גבולות מוגדרים".

❁ "במסגרת זו ייקבעו קווי הגבול של מדינת ישראל... גבולות אלו יהיו שונים מהשטחים שנמצאים היום בשליטת מדינת ישראל... ממשלת ישראל תהיה מוכנה לשחרר אסירים פלסטינים רבים, גם כאלה שנשפטו לתקופות ארוכות כדי להגביר את האימון בינינו... הפסקת הטרור והאלימות תאפשר לנו להציע לכם סדרה ארוכה של מהלכים שיבוצעו בתאום בינינו, כדי להקל על הציבור הפלסטיני לשפר את איכות חייו...אנחנו יכולים לסייע לכם בגיבוש תכנית לשיקום כלכלי של רצועת עזה ושטחים ביהודה ושומרון..."

■ דבריו אלו של ראש הממשלה אולמרט זכו לתגובות מנוגדות:-

❁ **אבו מאזן**, במהלך ביקורו בירדן, תאר את הצעותיו של ראש הממשלה כ"יוזמה חיובית" והביע נכונותו לדון בפרטיה עם הצד הישראלי. הוא הוסיף כי ב-30 בנובמבר צפויה להיערך ביריחו פגישה בינו לבין מזכירת המדינה האמריקאית קונדוליסה רייס על מנת להגיע להבנות בנוגע ל"הרגעה" (רדיו CBB, טלוויזית אלערביה, 28 בנובמבר).

❁ **דוברים מטעם החמא"ס** התייחסו בחשדנות ואף בשלילה לדבריו של אולמרט. כך למשל דוברי הממשלה ע'אזי חמד ציין כי דברי אולמרט הינם מעורפלים משום שאין בהם הודעה ברורה על הקמת מדינה פלסטינית בגבולות 1967 ומשום שהוא מתעלם מ"זכות השיבה" שהינה "לב הבעיה הפלסטינית" (טלוויזיה "אלערביה", 27 בנובמבר). ראש הממשלה אסמאעיל הניה הדגיש כי תנאי המינימום של הפלסטינים הינם "הקמת מדינה פלסטינית בגבולות 1967 ושיבת הפליטים הפלסטינים" (אתר פאל-מדיה, 27 בנובמבר).

ח'אלד משעל: איום לפתוח באינתיפאדה שלישית תוך שנה

■ בניגוד למסרים הפייסניים של ראש ממשלת ישראל ושל יו"ר ה"רשות הפלסטינית" אבו מאזן, שב ואיים החמא"ס בחידוש האלימות והטרור אם לא יענו דרישותיו תוך סירוב מוחלט להגמיש עמדותיו כלפי ישראל.

■ בראיון לטלוויזית אלג'זירה שהעניק ח'אלד משעל, יו"ר ה"לשכה המדינית של החמא"ס" (25 בנובמבר), הוא העניק פרק זמן של שישה חודשים להיענות לדרישות הפלסטינים להקמת מדינה פלסטינית בגבולות 1967 (ללא נכונות מצידו להכיר בישראל בתמורה). הוא הזהיר כי המשך המצור הבינלאומי על "רשות" והדרישה ליישום מפת הדרכים יביאו להתחזקות החמא"ס, ולא

להחלשתו, והתוצאה הסופית של התהליך עלולה להיות קריסה של הרשות הפלסטינית ופרוץ אינתיפאדה שלישית.

■ בראיון נוסף שהעניק ח'אלד משעל לטלוויזיה המצרית הלוויינית (26 בנובמבר) הוא שב והביע נכונותו לתת הזדמנות לפעילות המדינית בלוח זמנים של עד שנה ("אמרתי היום שעה חודשים, רוצים יותר משעה חודשים, בבקשה שמונה חודשים, אפילו שנה")... אולם, לדבריו, אם "ייסגר האופק המדיני" אזי יהיה צורך לפנות לאינתיפאדה, או במילים אחרות ל"הסלמת ההתנגדות" (הטלוויזיה המצרית הלוויינית, 26 בנובמבר).

■ במקביל, דוברי החמא"ס ב"שטחים" שבו והבהירו כי אין בדעת החמא"ס להכיר בישראל כנדרש ע"י הקהילה הבינלאומית. אחד מדוברי החמא"ס פווי ברהום ציין כי דברי ח'אלד משעל על הקמת מדינה פלסטינית בגבולות 1967 אינם חדשים ואין פירושם הכרה ב"ישות הציונית". אי ההכרה בישראל הינה, לדבריו, עמדת יסוד של החמא"ס, שאפילו ילדי פלסטין משננים אותה יומם ולילה (אתר החמא"ס, 28 בנובמבר). דובר נוסף, משיר אלמצרי, התבטא גם הוא כי "פיתרון שתי המדינות" אינו נמצא באג'נדה של החמא"ס בשום תנאי (רויטרס, 28 בנובמבר).

הג'האד האסלאמי בפלסטין: האם יוסה גם הפעם לטרפד את ה"הרגעה"?

■ במהלך ה"הרגעה" הקודמת בלט הג'האד האסלאמי בפלסטין, באכזבנות הנהגתו בדמשק, כארגון המוביל בניסיונות לטרפד את ה"הרגעה" באמצעות פיגועי התאבדות בערי ישראל. פיגועי ההתאבדות קטלניים הללו בוצעו ע"י תשתיות הארגון בשומרון וגררו פעילות סיכול נמרצת של כוחות הביטחון הישראליים.

■ גם הפעם "אותת" הארגון כי לא יהיה שותף להבנות שהושגו בדבר הפסקת האש ברצועה. בשעות הראשונות של הפסקת האש בוצע ירי רקטות ע"י הג'יהאד האסלאמי ובכיריו קשרו את נכונותם לקיים את ההרגעה בהפסקת פעולות צה"ל בגדה. כך למשל:-

❁ רמצ'אן עבדאללה שלח, מזכ"ל הארגון היושב בדמשק, הביע הסתייגות מה"הרגעה" **משום שהיא חלקית**, ומתייחסת לרצועת עזה בלבד. הוא הדגיש כי ה"הרגעה" חייבת להיות כוללת, בגדה וברצועה, וכי הארגון יקיים אותה רק אם ישראל תפסיק לפעול בכל המקומות (טלוויזיית אלג'זירה, 26 בנובמבר).

❁ **מחמד אלסעדי**, בכיר בג'האד האסלאמי בפלסטין בשומרון, דרש מארגוני המחבלים להתנגד לכל הפסקת אש שלא תכלול את הגדה. הוא אף איים כי ארגונו יאלץ לבצע "פעולות התאבדות בלב הערים הציוניות", אשר מבצעייהם יצאו מערי הגדה (אתר PNN, 27 בנובמבר).

אירועים בשטח

נמשך ירי רקטות הקאסם לעבר יישובי הנגב המערבי

■ עד להכרזה על הפסקת האש ברצועת עזה (16 בנובמבר) נמשך הירי המסיבי של רקטות ה"קסאם" לעבר יישובי הנגב המערבי. סה"כ אותרו במהלך נובמבר 157 נפילות בשטח ישראל (מהן 10 לאחר ההכרזה על הפסקת האש). מספר זה מהווה עלייה משמעותית בירי הרקטות של כמעט פי שלושה לעומת החודש הקודם. כתוצאה מהירי נהרגו שני אזרחים ונפצעו 22. לאחר ההבנה על הפסקת האש, ומאז ה-26 בנובמבר חלה ירידה בהיקף הירי הגם שהוא לא נפסק לחלוטין.

סיכול ניסיון פיגוע התאבדות נגד כוחות צה"ל ברצועת עזה

- ב-23 בנובמבר זיהה כוח צה"ל בפאתי מחנה הפליטים ג'באליה מחבלת מתאבדת שנושאה עימה מטען חבלה מתקרבת לעברו. המחבלת (בת 57), שנשלחה לפיגוע ע"י החמא"ס, התקרבה אל הכוח ופוצצה עצמה בסמוך אליו. ארבעה חיילי צה"ל נפצעו באורח קל. זו הפעם הראשונה בה נשלחה לבצע פיגוע התאבדות מחבלת כה מבוגרת.

המחבלת המתאבדת מקריאה את צוואתה לפני צאתה לפיגוע (מלוויזיה אלאקצא, 23 בנובמבר)

יהודה ושומרון

חשיפת מעבדת נפץ בשכם

- ב-25 בנובמבר חשפו כוחות הביטחון מעבדה גדולה בשכם ששימשה לייצור אמצעי לחימה. במעבדה נמצאו שלוש חגורות בד שהיו מוכנות לשימוש כחגורות נפץ. **כמו כן נמצאו בובות צעצוע שנועדו לשמש כאמצעי להסלקת חומרי נפץ, מעיל חלול, ואמצעים רבים נוספים (כולל חומרים כימיים) המשמשים לייצור חומרי נפץ.**

בובות צעצוע שנחשפו במעבדה בשכם (צילום דובר צה"ל, 25 בנובמבר)

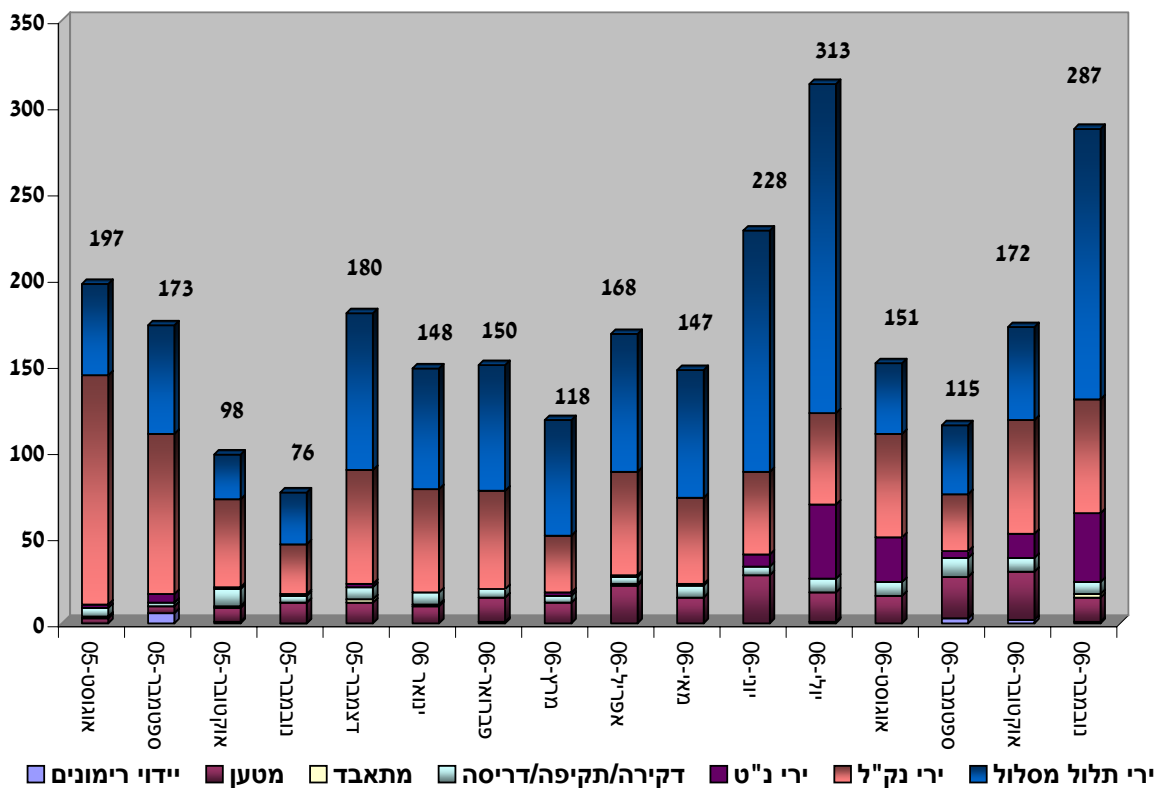
פעילות מעצרים ביהודה ושומרון

- צה"ל ממשיך בפעילות הסיכול והמנע ביהודה ושומרון. בין המעצרים שביצע יצוינו:-

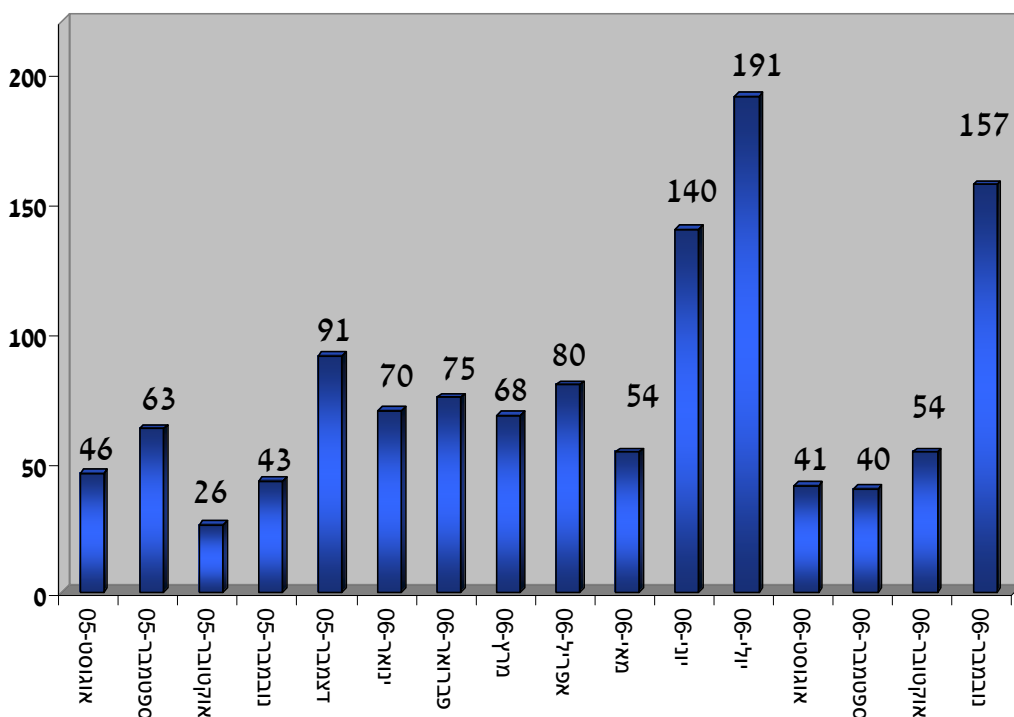
❁ 22 בנובמבר- מעצר של ארבעה פעילי הג'האד האסלאמי בפלסטין בקבטיה (מדרום לג'נין), מהם שנים בכירים. העצורים היו מעורבים בתכנון פיגועים בשטח ישראל. במהלך הפעילות התפתחו חילופי אש בין כוחות צה"ל למחבלים.

❁ 25 בנובמבר- כוח צה"ל עצר במחנה הפליטים קלנדיה (סמוך לראמאללה) פעיל טרור שהיה מעורב מזה זמן רב בתכנון וביצוע פיגועים באזור השומרון.

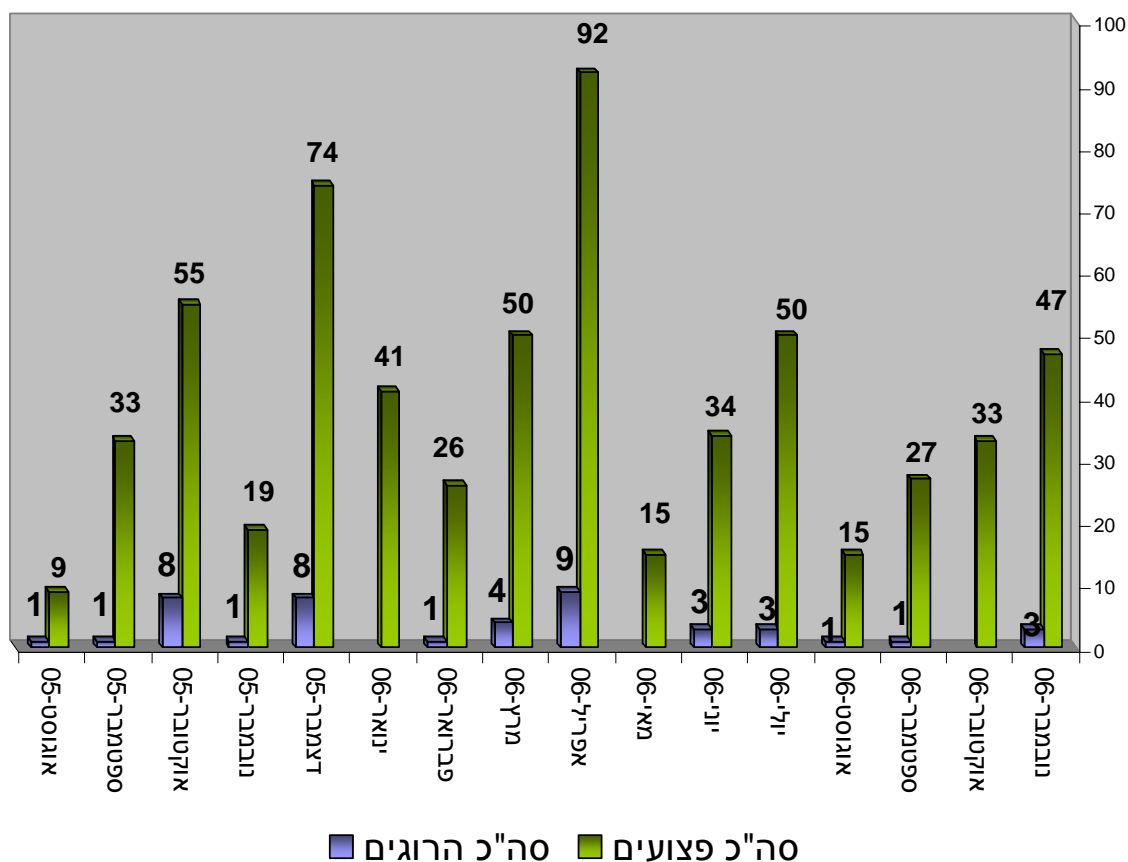
נתונים סטטיסטיים מאפייני הפיגועים בחלוקה חודשית

נפילות מזוהות של נשק תלול מסלול (בעיקר רקטות "קסאם") בחתך חודשי

נפגעים בחתך חודשי

הזירה הפנים-פלסטינית

הקמת ממשלת האחדות

■ המו"מ להקמת ממשלת אחדות פלסטינית, שדומה היה כי צבר תנופה, שב לקרטע על רקע חילוקי דעות בין הצדדים, הן בנושאים המהותיים והן בכל הנוגע לחלוקת התיקים (שבמוקד המחלוקת תיקי הפנים והאוצר).

■ בהקשר לכך הבהיר אבו מאזן בראיון לעיתון "לה פיגארו" (23 בנובמבר) כי ממשלה חדשה תקום רק אם יתמלאו שלושה תנאים: שחרור כל בכירי החמא"ס העצורים בישראל מאז יוני 2006, שימור הפסקת האש ("ההרגעה")

שנחתמה במרץ 2005 בקהיר ושחרור החייל הישראלי גלעד שליט. בינתיים
יצא ראש הממשלה אסמאעיל הניה לסבב ביקורים במדינות ערב ואותת בכך
כי לחמא"ס לא אצה הדרך בהקמת ממשלת האחדות.